

Referat

asupra

celor patru ^{manuscrite} ~~carti~~ de povestiri în
legătură cu războiul prezentate

~~la~~ la al II concurs de premii
a Cărții Românești.

Lucrarea N° I.

Ani de osunda.

Motto: „Si atunci când te vei
întoarce, dacă te vei întoarce.....”

Un jurnal personal de campanie, scris în
fugă, așa de încercat în cât pe alocuia abea
se poate descifra.

De lângă stângăciunile de stil, aceste ^{însemnări}
de război, în loc să arate cum stă cele ce-
văzut și simțit autorul, conțin mai mult
Teorie și critică, fără a avea un caracter
obiectiv — cooperativism, cenzura, cazul
colonelului Sturza etc. —

2
Autorul însuși, prezentând lucrarea spre primire,
a simțit nevoia să adăture și o notă:

„rop a se semnala capitolele care exprimă
pre multa fatimă și ună meritate timpului
și locului unde s'au scris.”

Bănuesc că autorul este ~~un~~ un
tănar învățator sătesc, semiciclit, fără
talent dar foarte încrezut, care își
disface tot bagajul său intelectual și
toată activitatea extra-scolară în aceste patru
caete scrise în chip foarte stuțaciu.

Lucrarea N. II.

Sf. Marie.

Motto: „Când un om pierde totul
în lumea asta . . . . .”

Ouvrelă banală, de o naivitate ridicolă.
Scene și dialoguri așa de nefirești, cu
țarani cari declamă poezii patriotice de
ocazie, în cânt surmetele false de amatersc
la fie-care pagină. Cred că este scrisă
de vre-o Doamnăsoară candidă care nu cunoaște
măcar viața, amorul, țarani și războiul.

3/
Lucrarea N° III . Cu Crucea în spate.

Motto: „Și te vei înfiora când vei vedea
că întreg pământul . . . . .”

Însănușurile unui volutez de războiu.
Stilul e simplu și uneori robust, potrivit
cu subiectul.

Impresiia generală care ți-o lasă
această scriere este de-o copleșitoare
amarăciune și desgust.

În marea tragedie a războiului sunt
albe numai părțile urâte și orovile războiului.
Nimic înălțător, entuziș și frumos, totul
e într'un ton aspru, apăsător și violent.
Influența lui Barbusse și a lui
Latzko să simte la fie-care pas,
dar totul redat fără talent și
fără obiectivitate.

O critică păturasă întilnești în
fiecare capitol: — un ofiter îmbunătățit
de frică, un evreu decorat pentru frică etc.
Nu pierde nici o ocazie pentru a face
antisemitism, a pune pe sefi, adesea cu
expresii brutale, căzând până la
tonul de polemică și pamflet vulgar.

Lucrarea nr. II.   Urme adânci.

Motto: „Nu este de cît o singură
fericire: datorie - ...”

Autorul începe cu descrierea mobilizării
într'un sat — linișor redată.

Ave încă două bucați — Dascalul
Morion și o poartă tristă — care se
pot citi cu oare-care interes.
Celelalte sunt de o vulgaritate
nesuferită.

5/

În marele război al neamului
autorul n'a găsit să descrie de cît
scene cu ofiterii de întendență cari
aprovizionau pe cucoanele din mahalalele
Josului.

Acelaș ton de critica înăcrută
și banală satiră împotriva „celor ce
n'au făcut războiul și au fugit
în Ouzbeș”.

Defecte de formă și de fond
împiedică citirea acestor slabe încercări
literare cu prezență de caracter
social.

Concluzii.

Ori cîtă indulgență și bunăvoință
am pune pentru examinarea acestor lucrări,
ajungem la încheierea că ar fi mai bine și
chiar în interesul culturii naționale ca
asemenea scrieri ^{în legătura cu războiul} ~~nu~~ să nu vadă
lumina tiparului.

6
E drept că, fiind însumări de fapte
de război, o parte ar constitui un material
care cu ostentala s'ar putea utiliza.

În tot acest material, brut ^{sau} ~~și~~ rău jasonat,
un om de talent ar putea alcătui o prețioasă
operă literară.

Un om fără talent literar, dar
inteligent și cinstit, ar putea întocmi
o lucrare folositoare ca document
istoric de război.

Nici una din aceste patru cărți
prezentate nu merita a fi premiate.

Ar fi un rău serviciu ce s'ar aduce
culturii noastre încurajând asemenea
scrieri, după care viitorimea ar
 Judeca viața și omenia marelei noastre
război pentru întregirea neamului.

24 Ianuarie 1922.

Sugzotey (Jean Bart.)

Stăni Lochnovici

Cartea Romaneasca

Loco

Am onoare a vă înfrăia cele
patru manuscrise de povestiri în
legătură cu războiul:

A = I Amintiri de război. Motto: "Si atunci
cînd te ve întoarce..."

A = II Sfîta Marie. Motto: "Cînd un om pierde totul..."

" III Cu crucea în spate. Motto: "Si te vei întoarce atunci..."

" IV Urme adînci. Motto: "Nu exista de cît o singură
fericire..."

Odata cu aceasta va alatur
si Referatul cu parerile
critice asupra acestor lucrari,
precum si o chitanta pe care va rugam
a o impozita dupa sumare.

Cu deosebita stima.